

Kleurrijk plug-inpark

Sonar heeft een nieuwe eigenaar, maar dat betekent duidelijk niet dat de ontwikkeling nu stil ligt. Bij de X3-update lijkt het devies 'meer is beter'.

door Eppo Schaap > eppo@interface.nl

Het lijkt wel of de upgrades van Sonar steeds sneller achter elkaar komen. We zijn nog maar net gewend aan X2 en nu staat Sonar X3 alweer op de harde schijf. Zoals je in de vorige Interface kon lezen, is Cakewalk en dus ook Sonar door Gibson van Roland overgenomen. Sonar is altijd een heel populaire daw geweest bij gitaristen, dus er zit wel enige logica in deze overname door het legendarische gitaarmerk. Cakewalk gaat overigens onder Gibson's Tascam-divisie vallen, waardoor de koppeling met recording toch duidelijk is.

Kleurrijk

Meteen valt op dat Cakewalk de Skylight Interface verder heeft ontwikkeld. Zo kun je tracks nu kleuren geven. Dit is natuurlijk niet nieuw, maar in Sonar X3 gaat dit deels auto-

matisch. Als je een bus een specifieke kleur geeft, kunnen de tracks die er naartoe zijn gerouted automatisch dezelfde kleur krijgen, en ook de ProChannels doen meer. De bijbehorende tracks en clips op deze tracks nemen de kleur eveneens over.

De meest aansprekende vernieuwingen en uitbreidingen in een daw komen vaak van de toegevoegde virtuele instrumenten en audiobewerkingplug-ins. En in Sonar X3 is op dat gebied het nodige gebeurd. We geven hieronder een overzicht van de meest aansprekende nieuwe instrumenten en plug-ins.

Toegepaste akoestiek

Applied Acoustics levert twee instrumenten voor Sonar Producer: Lounge Lizard Session en Strum Acoustic Session. Lounge Lizard Session is een kleine versie van de in Interface 171 besproken virtuele elektrische piano. De engine (en daarmee de geluidskwaliteit) is

gelijkwaardig aan die van de grote versie, alleen beperkt Lounge Lizard Session zich tot de Rhodes. Ook valt er minder in te stellen voor het interne mechaniek. Niet zo'n probleem, want de presets zijn goed en er valt eigenlijk nog best veel te tweakken, zoals de effecten maar ook hammer, fork, pick-up en verschillende totaalkarakters van de piano. Een pianist sleutelt tenslotte ook niet steeds aan het binnenwerk van zijn Rhodes...

Strum Acoustic Session (zie Interface 127) is een virtuele akoestische gitarist die akkoorden kan strummen, maar ook midi-files als begeleidingspatronen afspeelt. Een leuk hulpmiddel als je zelf geen gitarist bent, hoewel het effect wel erg statisch is vergeleken met een echte gitarist.

Verslavende drums

Naast Session Drummer 3 maakt nu ook de volledige versie van Addictive Drums van XLN Audio deel uit van Producer. Dit instrument gaat een stuk verder dan Session Drummer. Addictive Drums bevat drie minutieus opgenomen drumkits (DW, Sonor en Tama), waarvan je de indeling op allerlei manieren kunt aanpassen. Er zijn mixbussen voor directe microfoonplaatsing, overhead en room, en er is een extra bus voor buscompressie. De acht instrumentkanalen kunnen met insert- en sendeffecten bewerkt worden en hebben eigen uitgangen plus per kanaal een arsenaal aan instellingen, zoals envelopes voor toonhoogte, volume en filter, compressor, distortion en grafische EQ. Bij de kick is de balans tussen de microfoons bij het pedaal en het voorvel instelbaar en bij de snare kun je zelfs het trillen van de snarenmat activeren als er op andere trommels geslagen wordt.

INFO

- **Prijs incl:** Sonar X3 Producer € 448,-, Sonar X3 Studio € 179,-, Sonar X3 € 89,-, upgrades (download): Sonar X3 Producer € 134,-, Sonar X3 Studio € 89,-, Sonar X3 € 44,-.
- **Distributie:** Gibson Europe BV, +31(0) 347 324 010
- **Internet:** www.gibson.com, www.cakewalk.com

De meest aansprekende vernieuwingen en uitbreidingen in Sonar X3 komen van de toegevoegde virtuele instrumenten en audiobewerkingplug-ins

En dan is er nog de Beats-pagina, waar je een enorm arsenaal aan goed gerubriceerde midipatterns vindt, die door drummers zijn ingespeeld. Ideaal als je zelf niet wilt inspelen of programmeren. De midipatterns kun je direct naar de tijdlijn van Sonar X3 slepen, en zelfs daarna vanuit de interface van Addictive Drums nog beïnvloeden, door bijvoorbeeld over te schakelen naar half time

of double time, of naar 66% om van een vierkwartsmaat een zesachtste te maken.

Smakelijke filters

Een smakelijke toevoeging voor audiobewerking is BiFilter van Tone2. Tone2 maakt hele krachtige filters met persoonlijkheid, en dat gaat zeker op voor BiFilter. Je kunt kiezen uit

maar liefst 48 verschillende filtertypen, variërend van 6 tot 30dB low pass, high pass, band pass- en band reject-filters, Moog filters, vocal filters, dubbele band passfilters, comb-filters en all pass-filters. Ook zijn bewerkingen mogelijk als resonator, diffuser (early reflections), phaser, resample, amplitude- en frequentiemodulatie.

Na of voor het filter doorloopt het signaal >>

Met Lounge Lizard Session maak je kennis met de goede e-piano-engine van Applied Acoustics

De nieuwe tapesimulator in ProChannel

Als er geen akoestisch gitarist beschikbaar is, klik je op Strum Acoustic

Professionele studiodrums in een handomdraai

Quad Curve eq is met het zoomscherm en de Real Time Analyser weer een stuk comfortabeler geworden

Wreed filteren met Tone2 BiFilter

>> een veelzijdige vervormingsprocessor met smaken als tube, transistor, hard clip, bitcrush, waveshape en pow2. Die laatste genereert extra harmonischen volgens het principe van een exciter. Alle parameters zijn te automatiseren, maar ook via (vaste) midi-controllers realtime te besturen.

Luxe toonregeling en tape-emulatie

ProChannel (alleen in Sonar X3 Producer) heeft een nieuwe versie van de Quadcurve eq gekregen. Deze kun je openen in een groot scherm dat kan worden gefixeerd. De vier banden kun je met de muis in een grafische display instellen, onder Windows 8 ook via touchbesturing. Twee hulplijnen volgen de cursor en geven exact de frequentie en het niveau van je acties aan. Op de achtergrond zie je de realtime spectrumanalyser, die het frequentiespectrum van de bus of het channel toont. Zo kun je gericht werken aan pieken en dalen in het frequentiespectrum.

De eq heeft vier parametrische banden, waarvan band 1 en 4 ook als shelving filter bruikbaar zijn. Daarnaast zijn er nog laag- en

hoog-filters met instelbare frequenties en steilheid van 0 tot 48dB. Je kunt kiezen uit Hybrid, Pure, E-type en G-type, waarbij de laatste twee refereren aan de eq van legendarische SSL mixers uit de jaren tachtig. De Gloss-knop geeft het geluid een glanzende bovenrand, bijvoorbeeld voor zang of instrumenten met sprekende hoge harmonischen.

Nieuw in ProChannel is de Tape Emulator, met functies als opnameniveau, tapesnelheid, ruis en extra bias. Sinds Sonar X2 is ProChannel modulaar, dus je kunt de volgorde van de processors zelf bepalen. Voor de duidelijkheid: ProChannel ondersteunt geen vst of andere plug-standaards. Plug-ins worden speciaal voor dit Channel gemaakt, hoewel er wel versies zijn die ook als vst verkrijgbaar zijn, zoals Saturation Knob van Softube en Breverb van Overloud. Breverb voor ProChannel is wel eenvoudiger dan de commerciële plug-in.

Comping

Comping is een techniek die sinds de introductie van multitrackrecorder wordt gebruikt. Je neemt verschillende takes van een partij

op, waarna je de beste stukken combineert tot de optimale versie. In een daw is dat heel eenvoudig, omdat je de verschillende takes onder elkaar op het scherm ziet, maar met de compingfunctie in X3 wordt het nog eenvoudiger.

Zodra je een aantal takes hebt opgenomen in de Comping mode, klik je de lanes van de betreffende track open, waar je alle takes onder elkaar ziet. De muiscursor verandert in een Isolate tool waarmee je delen van takes kunt selecteren. Aan de kleur zie je direct welke delen zijn geselecteerd en geïsoleerd. Na de selectie kun je de grenzen tussen de verschillende geïsoleerde delen verplaatsen door horizontaal te slepen. Met verticaal slepen maak je een crossfade. Zo kun je bijvoorbeeld eerst een track visueel in frases verdelen en vervolgens de verschillende delen lopen en met de cursortoetsen op het computertoetsenbord razendsnel de beste take lane selecteren. Hier is goed over nagedacht en het werkt zeer snel.

Hierbij blijkt een nieuw detail in de vormgeving van de opnameknop op de werkbalk ook heel handig te zijn. Deze geeft boven de rode stip met twee kleine balkjes aan in welke opnamemodus Sonar zich bevindt: Comping, Overwrite, Sound On Sound of Step Record. Je selecteert de modus door de opnameknop uit te klappen als keuzemenu.

Melodyne Essential

Het corrigeren en manipuleren van toonhoogte in vooral zangpartijen is al vele jaren onmisbaar

De Melodyne editor

Compilieren kan nu ook in Sonar, en het werkt heel comfortabel

Onder de motorkap werken alle X3-versies van Sonar nu met een 64-bit audio-engine

bij moderne muziekproducties. In vorige versies van Sonar hadden we daar Roland V-Vocal voor. Die is er nog steeds, maar pitchcorrectie en audio naar midi omzetten kan nu ook met Melodyne Essential.

De Sonar X3-versie van Melodyne kan alleen monofoon signalen bewerken, maar dat zal in veel gevallen voldoende zijn. De bewerkingmogelijkheden zijn verder alles behalve 'budget'. Dankzij Audio Random Access-techniek werkt Melodyne direct als plug-in. Je hoeft de audio dus niet eerst in Melodyne te laden voor bewerking. Audio naar midi omzetten kan door een audioclip naar een midtrack te slepen, waarna Melodyne de rest doet.

Als je al een versie van Melodyne hebt, herkent Sonar X3 deze en kun je er op dezelfde manier mee werken, zelfs als je Sonar X3 Essential hebt, waar Melodyne Essential niet bijzit. Het blijft indrukwekkend wat er allemaal mogelijk is in deze plug-in.

Vintage en buizen

Nomad Factory Blue Tubes FX is een collectie van negentien dynamiek-, eq-, ruimte- en modulatieprocessors die bij de Producer- en Studio-versies van Sonar X3 wordt geleverd. De effecten zijn gebaseerd op klassieke analoge apparaten uit de studiowereld, zonder dat het om virtuele klonen van bestaande apparaten gaat. De interfaces zien er ook klassiek uit met veel bakelieten knoppen en vu-meters. En ze klinken ook nog heel goed!

Van 2 naar 3

Sonar X3 ondersteunt nu ook vst3. Deze standaard bestaat sinds 2008 en heeft een aantal voordelen ten opzichte van de 'oude' vst2-standaard. Plug-ins verbruiken bijvoorbeeld geen rekenkracht als er geen signaal doorheen loopt. En het aantal audiokanalen van een vst3-plug-in past zich dynamisch aan

bij bijvoorbeeld stereo en 5.1 surroundgebruik. Ook kun je bussen dynamisch in- en uitschakelen, zonder een plug-in opnieuw te moeten laden, en zijn de routingmogelijkheden, zowel voor audio als voor midi een stuk flexibeler. Eén aspect van vst3 wordt niet door Sonar ondersteund en dat is Note Expression (waarbij elke individuele noot (event) en een polyfoon arrangement uitgebreide articulatiegegevens kan ontvangen). Maar vooralsnog is er nog geen enkele andere niet-Steinberg daw die hiermee overweg kan.

In de preferences van Sonar kun je aangeven of je bij twee versies van een plug-in (vst2 en 3) de vst2-versie nog wilt zien. Als je bent begonnen met een vst2-plug-in waar ook een vst3-versie van is, selecteert Sonar automatisch de nieuwere versie met de zelfde instellingen. Bij enkele virtuele instrumenten van Steinberg kan het paradoxaal genoeg zinvol zijn om met de vst2-versie te blijven werken. Deze plug-ins leunen namelijk helemaal op de Cubase en Nuendo interface om presets te selecteren. Zo konden we met Padshop Pro vst3 na lang zoeken alleen presets één voor één laden via een standaard bestandsdialoog. In de vst2-versie heeft Padshop daar een eigen menu voor.

Minder in het oog springend

X3 kent verder een groot aantal kleinere verbeteringen. We noemen er hieronder enkele.

- **64-bit audio-engine.** Je ziet het niet, maar onder de motorkap werken alle X3-versies van Sonar nu met een 64-bit audio-engine.
- **Direct op social media.** Directe links naar verschillende sociale media en publicatiesites zijn toegevoegd. Je kunt direct vanuit X3 publiceren op Youtube en Soundcloud, en hier tegelijk melding van maken op Facebook en Twitter.
- **Gobbler.** Altijd een back-up bij de hand en

SPECIFICATIES

- onbeperkt aantal audio- and midtracks
- Skylight interface met X-ray transparantie en geautomatiseerd kleur-systeem
- 64-bit/384kHz audio-engine
- modulaar ProChannel
- Breverb Sonar VST en ProChannel
- R-Mix Sonar
- ProChannel fx/chains
- ProChannel console emulator
- ProChannel tape emulator
- QuadCurve eq met analyser & Softube Saturation Knob
- 23 virtuele instrumenten
- 57 audio en midi/fx
- Matrix performance view
- elke track een eigen arpeggiator
- TH2 Producer amp-simulator
- lineaire fase eq en multibandcompressor
- automatisering en Take Lanes
- comping
- export naar Youtube, Soundcloud (melding op Facebook/Twitter) en MusicXML
- Gobbler back-up
- alles uit Sonar X2 Studio
- 32- en 64-bit-versies
- ondersteuning Windows 7 en 8 (touchscreen)
- ondersteuning vst2, vst3, directx

Praktijk

Sonar is een veelzijdige daw die voor veel verschillende muziekstijlen geschikt is. In de eerste plaats denk je dan aan opnemende artiesten, zoals gitaristen, zangers en andere instrumentalisten, maar ook componeren en arrangeren met een virtueel synthesizerpark, eventueel begeleid door een virtuele band met vintage instrumenten is heel goed mogelijk. Daarnaast kun je als producer van dancemuziek ook prima uit de voeten met Sonar. Editors als de Step Sequencer en de Matrix zijn speciaal voor die doelgroep interessant, waarbij de ondersteuning van Windows 8 touchscreens het gebruik hiervan extra intuïtief en comfortabel maakt. Doordat vensters zijn te 'docken' en met tabbladen kunnen worden geselecteerd, is er met Sonar op één computerscherm goed te werken. Twee schermen is natuurlijk een stuk comfortabeler.

Conclusie

Met Sonar X3 wordt het instrumenten- en plug-inpark stevig uitgebreid, waarbij kwaliteit voorop staat. Pitchcorrectie met Melodyne, drums met Addictive Drums, Rhodes met Lounge Lizard, filteren met Tone2 en mixen en masteren met Nomad. Dat zijn indrukwekkende namen. Samen met allerlei kleinere verbeteringen in de interface en de ondersteuning van nieuwe standaards als vst3 is deze update bijna een verplichte aanschaf. ■

HET OORDEEL

- + veelzijdige daw
- + nieuwe virtuele instrumenten
- + nieuwe audiobewerkingplug-ins
- + ProChannel
- nog niet alle vst3-plug-in-interfaces goed ondersteund

De Nomad plug-ins zien er mooi uit en klinken ook goed